

مقدمه:

اولین گزارشات در ارتباط با ساختارهای درون سلولی شبه میتوکندری به ۱۵۰ سال پیش برمی گردد. واژه میتوکندری که از دو کلمه یونانی *mitos* بمعنی نخ یا رشته و *chondros* به معنی گرانول منشا گرفته است؛ برای اولین بار صد سال پیش مورد استفاده قرار گرفت. عملکرد اصلی این ارگانل کروی یا میله‌ای شکل که صدها عدد از آن در یک سلول وجود دارد، فسفریلاسیون اکسیداتیو است؛ بعبارت دیگر اکسیداسیون سوبستراها به CO_2 و آب و فراهم کردن ترکیب پرانرژی *ATP* برای سلولها؛ و به همین دلیل است که میتوکندری را نیروگاه یا موتورخانه سلول نیز می نامند. بیماریهای دژنراتیو بسیار زیادی تا به امروز با نارسایی‌ها و اختلالات میتوکندری مرتبط شده‌اند. این بیماریها می توانند در اثر موتاسیون در *DNA* میتوکندری و یا *DNA* هسته ایجاد شوند. اولین بیماریهای میتوکندریایی که در سطح ملکولی درک شدند؛ در یک بیمار *CPEO* (فلج مزمن پیشرونده عضلات چشمی خارجی) و *KSS* (سندرم-*kearns-sayre*) گزارش شدند. در همان زمان *wallace* موتاسیونی نقطه‌ای را در ژن *ND6* گزارش کرد که با *LHON* (نوروپاتی چشمی ارثی لبر) مرتبط است. در سال ۱۹۹۰، دو موتاسیون جدید، یکی در ژن لایزیل - *tRNA* در سندرم *MERRF* و دیگری در ژن لوسیل - *tRNA* در سندرم *MELAS* گزارش شدند. طیف فتوتیپی بیماریهای میتوکندریایی از میوپاتی‌های نادر تا بیماریهای متعدد را شامل می شود. برخی موتاسیونهای *mtDNA*، علائم و نشانه‌های منحصر و ویژه‌ای دارند؛ مثل جهش‌های اشتباهی که موجب نوروپاتی چشمی ارثی لبر می شوند در حالیکه بقیه تظاهرات مولتی

سیستم متنوعی را شامل می‌شوند مثل جهش‌های حذفی که موجب CPEO می‌شوند. بیماری‌های میتوکندریایی بواسطه وراثت مادری، وراثت منزلی و نیز نوترکیبی‌های دوتایی نو، قادر به انتقال می‌باشند. این پیچیدگی ژنتیکی از این حقیقت ناشی می‌شود که میتوکندری از حدود ۱۰۰۰ ژن که در بین ژنوم میتوکندری و هسته پخش شده‌اند، تشکیل شده است. علاوه بر این بیماری‌های میتوکندریایی غالباً شروع تاخیری و یک دوره پیش رونده دارند که احتمالاً از تجمع جهش‌های سوماتیک mtDNA در بافت‌های post-mitotic حاصل شده‌اند. این موتاسیون‌های سوماتیک mtDNA همچنین در سرطان و پیری نیز نقش دارند. اگرچه بیماری‌های میتوکندریایی هر ارگانی را ممکن است درگیر کنند اما این بیماری‌ها غالباً CNS، عضلات اسکلتی، قلب، کلیه و سیستم‌های اندوکراین را تحت تاثیر قرار می‌دهند. علت این پیچیدگی‌های فتوتیپی، نقش مهم میتوکندری در انواع پروسه‌های سلولی شامل تولید انرژی سلولی بوسیله فسفریلاسیون اکیداتیو، تولید گونه‌های سمی فعال اکسیژن (ROS) بعنوان یک محصول جانبی در فسفریلاسیون اکسیداتیو و تنظیم شروع آپوپتوزاز طریق فعال شدن نفوذپذیری پوره‌های انتقالی میتوکندری (mtPTP) است. (۱۹، ۲۰ و ۲۴)

ساختار میتوکندری :

میتوکندری واجد یک غشای بیرونی و یک غشای داخلی است که دو فضای داخلی را ایجاد می‌کند: ماتریکس داخلی و فضای بین دو غشا که بسیار باریک است. غشای داخلی چین خورده و تعداد زیادی کریستا ایجاد می‌کند که کل سطح آنرا بمقدار زیادی افزایش می‌دهد. سطح وسیع غشای داخلی، آنزیم‌های دستگاه مولد انرژی میتوکندریایی

(زنجیره تنفسی) را در خود جای داده است. ماتریکس میتوکندری واجد نسخه‌های یکسان متعددی از ژنوم میتوکندری، ریبوزوم‌های ویژه میتوکندری (میتوریبوزوم)، tRNAها و آنزیم‌های متنوعی است که برای بیان ژنهای میتوکندری مورد نیازند. (۲۰)

ژنوم میتوکندری انسان:

حضور DNA در میتوکندری در سال ۱۹۶۳ و با استفاده از میکروسکوپ الکترونی مشخص شده است. DNA میتوکندریایی انسان یک ملکول مدور بسته دو رشته‌ای با ۱۶۵۶۹ جفت نوکلئوتید است. دو رشته mtDNA که به رشته‌های H (سنگین) و L (سبک) معروفند، یک عدم تقارن غیر معمول در ترکیب بازهایشان دارند. زنجیره H غنی از پورین است در حالیکه زنجیره L غنی از پیریمیدین می‌باشد. سبک و سنگین به تحرک متفاوت رشته‌ها در گرادیانهای سزیم کلراید قلیایی اطلاق می‌شود. mtDNA انسان یکی از متراکم‌ترین و فشرده‌ترین بخش‌های اطلاعات ژنتیکی است. در mtDNA، اینترون وجود ندارد و حتی بعضی از ژنهای آن هم‌پوشانی دارند. میتوکندریایی انسان واجد ژنهایی برای سیزده پروتئین (که همگی زیر واحدهای کمپلکس‌های آنزیمی زنجیره تنفسی هستند)، ۲۲ tRNA و دو rRNA است. پلی‌پپتیدهایی که توسط mtDNA کد می‌شوند عبارتند از: هفت زیر واحد از ۴۲ زیر واحد تشکیل‌دهنده کمپلکس I که عبارتند از: ND₁, ND₂, ND₃, ND₄, ND₅ و ND₆؛ سه زیر واحد از یازده زیر واحد تشکیل‌دهنده کمپلکس III که همان cyt b است؛ سه زیر واحد از ۱۳ زیر واحد کمپلکس IV که عبارتند از: COI (سیتوکروم c اکسیداز)، و COII؛ دو زیر واحد از ۱۶ زیر واحد کمپلکس V که عبارتند از: ATPase6 و

ATPase8. سایر زیرواحدهای پروتئینی کمپلکس‌های زنجیره تنفسی و نیز دیگر پروتئین‌های میتوکندری، توسط ژنوم هسته کد شده و سپس به میتوکندری منتقل می‌شوند (حدود ۱۰۰۰ پلی‌پپتید). هر میتوکندری واجد ۱۰-۲ کپی از DNA میتوکندری است. میتوکندریها از این نظر که تحت کنترل دو سیستم ژنتیکی DNA هسته و DNA میتوکندری هستند، در بین ارگانل‌های سلولی منحصر بفردند. توالی نوکلئوتیدی mtDNA، ۶ تا ۱۷ برابر سریعتر از توالی‌های ژنی DNA هسته‌ای باز می‌شوند؛ دلایل متعددی در این مورد ارائه شده است: میتوکندریها فاقد سیستم‌های ترمیمی DNA موجود در هسته هستند که این امر موجب کارایی کم میتوکندریها در ترمیم آسیب DNA می‌شود؛ هیستونها در میتوکندری وجود ندارند؛ میتوکندریها بیش از ۹۰٪ اکسیژنی را که به سلول وارد می‌شود، مصرف می‌کنند و بنابراین رادیکالهای آزاد اکسیژن ترجیحاً موجب آسیب DNA میتوکندری می‌شوند. میزان بالای جهش در mtDNA، موجب ایجاد RFLP‌های متعدد، واریانت‌های نوکلئوتیدی ناحیه کد کننده و ناحیه کنترل کننده، واریانت‌های کنفورماسیونی و واریانت‌های طولی می‌شود. واریانت‌های پلی‌مورفیک با ریشه قومیتی و جغرافیایی نمونه‌ها مرتبطند. این مساله احتمالاً به این دلیل است که جهش‌های mtDNA در جریان پراکنده شدن اجداد مادری، هنگامی که زنان به بیرون از آفریقا و به اقلیم‌ها و قاره‌های مختلف مهاجرت کردند، انباشته شده‌اند. (۱۶، ۲۰ و ۳۴)

جهت خرید فایل word به سایت www.kandooen.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید

میتوکندریها نیمه خودمختار هستند:

از آنجائیکه میتوکندریها قادر به همانندسازی ژنوم خود بوده و سیستم‌های همانندسازی، رونویسی و ترجمه مربوط به خود را دارا هستند؛ لذا آنها در داخل سیتوپلاسم سلول انسان مثل ارگانیسم‌های نیمه مستقل عمل می‌کنند. (۲۰ و ۳۴)

میتوکندریها وراثت مادری دارند:

وراثت mtDNA متفاوت از وراثت هندسی ژنهای هسته‌ای بوده و در انسان کاملاً مادری است. انتقال پدری mtDNA در مردان، حتی با استفاده از متود ICSI (تزریق داخل سیتوپلاسمی اسپرم)، نیز نشان داده نشده است. این مساله تا حدود زیادی ناشی از این حقیقت است که تخم پستاندار واجد حدود یکصد هزار میتوکندری و mtDNA است، در حالیکه اسپرم واجد حدود یکصد mtDNA است. mtDNAهای اسپرم در هنگام باروری به زایگوت داده می‌شود؛ که در پیوندهای بین گونه‌ای خاص باقی می‌ماند. با این حال در پیوندهای درون گونه‌ای میتوکندریهای اسپرم بطور انتخابی حذف می‌شوند. این حذف با این کشف که میتوکندریهای اسپرم با یوبیکوئیتین نشاندار می‌شوند، مرتبط است. احتمالاً یوبیکوئیتین میتوکندریهای اسپرم را نشانه‌گذاری می‌کند تا هنگام ورود به اووسیت تجزیه شوند. (۱۷، ۲۴ و ۳۴)

هنزوپلاسمی و تفکیک رپلیکاتیو:

موقعی که یک جهش در mtDNA سلول رخ دهد، جمعیت مخلوطی از ملکولهای نرمال و موتانت در داخل سلول بوجود می‌آید که این پدیده را هتروپلاسمی می‌گویند. اینکه در موقع تقسیم سلول mtDNA موتانت به کدام سلول دختر منتقل شود، شانسی است. بنابراین درصد mtDNA جهش یافته در رده‌های سلولی مختلف می‌تواند به طرف موتانت خالص یا نرمال خالص (هموپلاسمی) پیش رود. این فرایند به تفکیک رپلیکاتیو معروف است. مادران با mtDNA هتروپلاسمیک نسبتهای متفاوتی از mtDNA نرمال و جهش یافته را به فرزندان منتقل می‌کنند. در اغلب اختلالات

میتوکندریایی ناشی از موتاسیونهای نقطه‌ای و حذفی، مخلوطی از mtDNA وحشی و موتانت یافت می‌شود. در هیبریدهای سلولی سوماتیک بین رده‌های سلولهای انسانی ترانس فورمه، جهت تفکیک ظاهراً تصادفی است. با این حال اگر هیبریداسیون بین سلولهای هلا و فیبروبلاست‌های دیپلوئید و یا بین سلولهای هلا و رده‌های سلولی لنفوبلاستی باشد، mtDNAهای هلا ترجیحاً از دست می‌روند که علت این تفکیک رپلیکاتیو جهت‌دار، مشخص نیست. ممکن است این مساله از نظر کلینیکی مهم باشد چرا که گزارش شده است که در سلولهای واجد موتاسیون tRNA بیماریزای MELAS 3243 G، mtDNAهای وحشی بطور انتخابی از بین می‌روند و mtDNAهای جهش یافته ترجیحاً باقی می‌مانند. به هر حال قوانین تعیین کننده این تفکیک جهت‌دار mtDNA و فاکتورهای موثر در آن هنوز شناخته نشده‌اند. (۲۰، ۲۴، ۳۴ و ۵۰)

نو ترکیبی mtDNA :

از سالها قبل شواهدی مبنی بر اینکه مخلوط شدن mtDNA در داخل سلولهای سوماتیک ممکن است نو ترکیبی ایجاد کند، وجود داشته است. هر چند تعداد دفعات نو ترکیبی در سلولهای کشت شده پستانداران کم است، اما نو ترکیبی‌های درون ملکولی ممکن است مکرراً رخ دهند. اگر یک mtDNA واجد حذف به سلول زایای موش ماده وارد شود، منجر به ایجاد استرینی از موش می‌شود که در آن فرزندان واجد mtDNAهای نرمال و واجد حذف هستند. ملکولهای دوپلیکیت نیز افزایش می‌یابند که به نظر می‌رسد از ترکیب ملکولهای نرمال و واجد حذف بوجود آمده باشند. با این حال

هیچ مشاهده‌ای مبنی بر وجود نوترکیبی در بین رده‌های مختلف mtDNA انسانی وجود ندارد. بنابراین احتمالاً در بین رده‌های mtDNA انسانی، نوترکیبی رخ نمی‌دهد. شاید علت این مساله حذف میتوکندریها و mtDNAهای اسپرم توسط اووسیت از طریق تجزیه با واسطه یوبیکوئیتین باشد. در نتیجه رده‌های مختلف mtDNA انسانی، از نظر فیزیکی جداگانه داشته می‌شوند و هرگز از نظر فیزیکی آنقدر با هم تماس ندارند که منجر به نوترکیبی شود. (۲۰-۲۴)

کامل شدن (complementation) mtDNA :

به نظر می‌رسد که میتوکندریها و mtDNAهای داخل یک سلول در هم ادغام می‌شوند و این ادغام موجب می‌شود تا ژنوم‌های mtDNA همدیگر را به صورت ترانس تکمیل کنند. این پدیده اولین بار با ادغام دو سلول انسانی با همدیگر و تشکیل هیبرید، نشان داده شده است. هر چند مشاهدات متعددی ادغام داخل سلولی میتوکندریها و تکمیل شدن mtDNA را تایید می‌کنند، اما تحقیقات بیشتری جهت توصیف این پدیده نیاز است. (۲۰)

میزان بالای موتاسیون در mtDNA :

میزان موتاسیون mtDNA بسیار بیشتر از ژنهای هسته‌ایست. مقایسه تنوع توالی ژنهای nDNA و mtDNA که در آنزیم‌های یکسانی عمل می‌کنند، نشان می‌دهد که ژنهای mtDNA حدود ۱۷-۱۰ برابر سریعتر از ژنهای nDNA متحول می‌شوند. این سرعت بالای تغییر توالی ناشی از تجمع طیف وسیعی از پلی مورفیسم‌های توالی mtDNA در رده‌های مختلف افراد مونث در جمعیت انسانی است. هر چند پلی مورفیسم‌های

mtDNA شایعند، اما آنها بایستی خنثی و بی اثر باشند تا بوسیله تغییر تدریجی ژنتیکی در جمعیت ایجاد شوند. با این حال موتاسیونها تصادفی هستند و با در نظر گرفتن اینکه اغلب نوکلئوتیدها در mtDNA عملکرد کد کننده دارند، لذا درصد بالایی از موتاسیونهای mtDNA بایستی مضر باشند. این موتاسیونها ممکن است تعویضهای بازی یا نوآرایی باشند که در رده زایای مونث یا در تکامل اولیه ناشی از توزیع سیستمیک یا بیماری اتفاق می افتد آنها ممکن است در طول زندگی در بافت های بدن ایجاد شده و بصورت گروهی از موتاسیونهای هتروژن در بافت های post-mitotic، تجمع یابند. این موتاسیونها اساس ملکولی بالا بودن فراوانی بیماریهای mtDNA است که در کلینیک آنها را مشاهده می کنیم. (۲۰، ۲۴، ۳۴ و ۳۹)

تنوع پلی مورفیک mtDNA در جمعیت های انسانی:

از آنجاییکه mtDNA کاملاً به صورت مادری به ارث می رسد بنابراین توالی mtDNA تنها بوسیله تجمع تعویض های بازی در جریان پراکندگی رده های مادری دچار تغییر و تحول می شود. این بدان معناست که تغییرات mtDNA بایستی با مبدا جغرافیایی افراد، مطابقت داشته باشد. این مساله اثبات شده است چرا که آفریقایی ها، آسیایی ها و اروپایی ها هر کدام HpaI mtDNA Restriction site polymorphisms (HpaI mtDNA RSPs) پلی مورفسم mtDNA ناشی از برش توسط HpaI) مجزای مخصوص قاره ای دارند. تحقیقات بیشتر بر روی RSPها، نشان داده اند که تمامی انواع mtDNA به یک درخت با تنوع بسیار زیاد mtDNA متعلقند، که ریشه این درخت در آفریقاست و شاخه های آن به قاره های مختلف پراکنده شده اند. تنوع توالی که در یک mtDNA خاص یافت

می‌شود، هاپلوتیپ mtDNA و یک گروه از هاپلوتیپ‌های مرتبط با هم، هاپلوگروپ نامیده می‌شوند. هاپلوگروپ‌ها بوسیله پلی مورفیسم‌های توالی قدیمی که ناشی از پراکندگی یک شاخه خاص از درخت mtDNA است تعریف می‌شوند. ساختار و پراکندگی درخت mtDNA در دو مطالعه توالی‌های کامل mtDNA که مبدا آفریقایی mtDNA و شاخه‌های قاره‌ای به ترتیب از آفریقا به آسیا و به اروپا را به وجود آورده و مشخص کرده است، ایجاد شده است. (شکل ۱)

مطالعات مخصوص قاره‌ای نشان داده‌اند که mtDNAهای آفریقا، پرتنوع‌ترین و بنابراین قدیمی‌ترین بوده‌اند. [150000 YBP (years before present)؛ حدود ۱۵۰

هزار سال قبل]. MtDNAهای آفریقا واجد یک جایگاه DdeI در موقعیت ۱۰۳۹۴ بوده و در سه هاپلو گروه اصلی طبقه‌بندی می‌شوند: L₁ (قدیمی‌ترین)، L₂ و L₃ (جوانترین).

L₂ و L₁ حدود ۷۶٪ کل mtDNAهای آفریقایی را در بر می‌گیرند و با داشتن یک جایگاه برش HPAI در موقعیت ۳۵۹۲ تعریف می‌شوند. جنوب آفریقا و قسمت

مرکزی غرب آفریقا در گروه L₁ متمرکز شده‌اند و نزدیکترین به ریشه درخت انسانی هستند. در حالیکه ماکروهاپلوگروه M آسیایی و ماکروهاپلو گروه N اوراسیایی از L₃

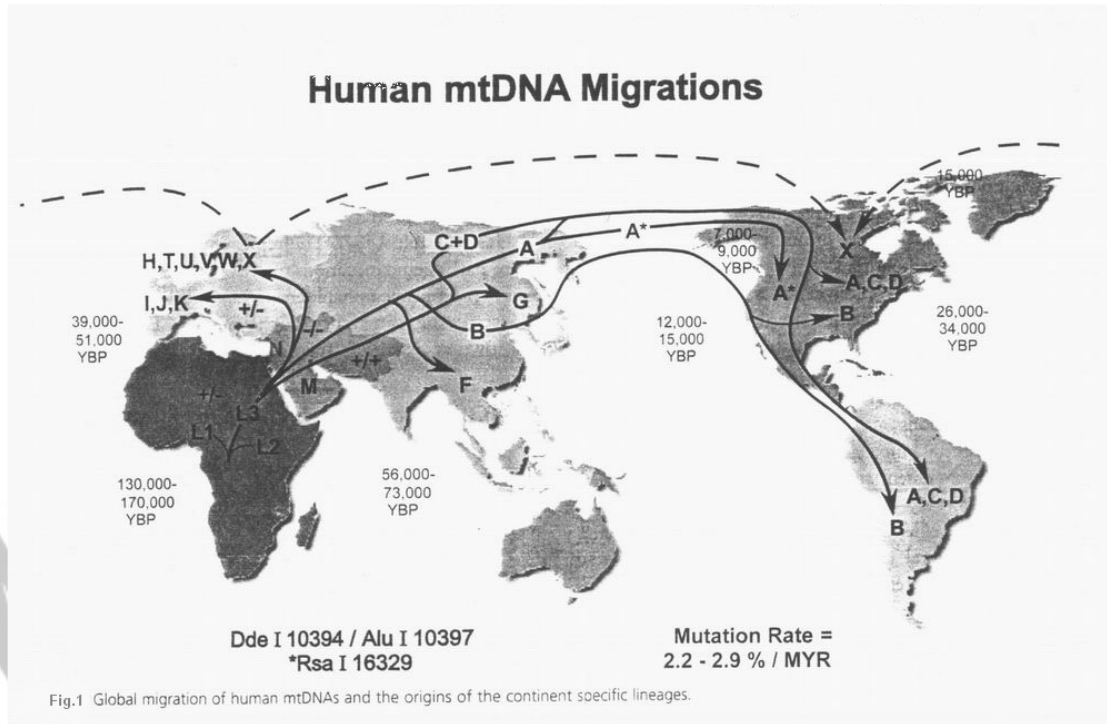
منشا گرفته و همه mtDNAهای اوراسیایی را به وجود آورده‌اند. mtDNAهای آسیایی، ۵۰۰۰۰-۷۰۰۰۰ YBP از mtDNAهای آفریقایی ایجاد شده‌اند و به دو

ماکروهاپلوگروپ اصلی N (که جایگاه DdeI در موقعیت ۱۰۳۹۴ را از دست داده) و M (که یک جایگاه AluI در موقعیت ۱۰۳۹۷ به دست آورده است)، تقسیم می‌شوند.

بنابراین گروه N، ۱۰۳۹۴ منفی و ۱۰۳۹۷ منفی است (-/-) در حالیکه M، (+/+) است. از ماکروهاپلوگروه N، گروهی از هاپلوگروه‌های آسیایی شامل Y, F, B, A و از M،

هاپلوگروههای G,E,D,C و Z منشا می گیرند. mtDNAهای اروپایی از L₃ و N ایجاد شده‌اند. آنهایی که جایگاه برش DdeI در موقعیت ۱۰۳۹۴ دارند شامل هاپلوگروههای H (حدود ۰.۴۵٪)، W,V,U,T، و X (۰.۲٪) هستند. آنهایی که فاقد جایگاه مذکور هستند، عبارتند از: هاپلوگروههای J,I (۰.۹٪) و K. mtDNAهای اروپایی حدود YBP ۴۰۰۰۰-۵۰۰۰۰ از آفریقایها مشتق شده‌اند (شکل ۱) هنگامی که آسیایها به شمال (سیبری) مهاجرت کردند، میزان تنوع mtDNA، بعثت تغییر تدریجی ژنتیکی کاهش پیدا کرد. در نهایت mtDNAهای سیبری به هاپلوگروههای Y,G,D,C,A و Z تقلیل یافت. گروههای C,A و D حدود YBP ۲۰۰۰۰-۳۰۰۰۰ از سیبری به پل برینگ لند مهاجرت کرده و باعث بوجود آمدن هنری‌های پالئو شدند. مهاجرت بعدی هاپلوگروه B را که با حذف ۹ جفت باز در موقعیت ۸۲۷۱-۸۲۸۱ مشخص می‌شود، به آمریکا آورد که در آنجا این گروه با گروههای D,A و C مخلوط شد. مهاجرت‌های بعدی از Chukotka با حمل یک گروه A تغییر یافته، جمعیت‌های Na-Dene را حدود YBP ۷۰۰۰-۹۵۰۰ بوجود آورد. مهاجرت‌های بعدی از Chukotka، هاپلوتیپ‌های A و D تغییر یافته را آورد که موجب بوجود آمدن اسکیموها و Aleutها شدند. بایستی عنوان کنیم که آنالیز تغییرات کروموزوم Y در سیبریایی‌ها و اهالی بومی آمریکا، الگوهای مهاجرت مشابهی را نشان داده است. علاوه بر هاپلوگروههای C,B,A و D آسیایی، ۲۵٪ mtDNAهای Great lakes Ojibwa، متعلق به هاپلوگروه X اروپایی است. با این حال mtDNAهای هاپلوگروه X اهالی بومی آمریکا، حدود YBP ۱۵۰۰۰ از مشابه‌های اروپایی ایجاد شده است. بنابراین آنها همچنین ممکن است، نشاندهنده یک مهاجرت اروپایی قدیمی به دنیای جدید باشند. (۱۶، ۱۷، ۲۰، ۳۹ و ۴۹)

ژنتیک میتوکندریایی:

شکل ۱

همانند سازی mtDNA:

mtDNA انسان یک ناحیه آغاز همانندسازی دارد که از نظر فیزیکی به دو قسمت که هر کدام سنتز یکی از رشته‌های DNA دختر را کنترل می‌کند، تقسیم شده است. ناحیه آغاز همانند سازی زنجیره H (Heavy) یا O_H در بالای دایره و در موقعیت ۲۰۰ در داخل ۱۱۲۳ جفت باز ناحیه کنترل در بین دو ژن P یا پرولین tRNA (در موقعیت ۱۶۰۲۳) و F یا فنیل آلانین tRNA (در موقعیت ۵۷۷) قرار گرفته است. (شکل ۲)

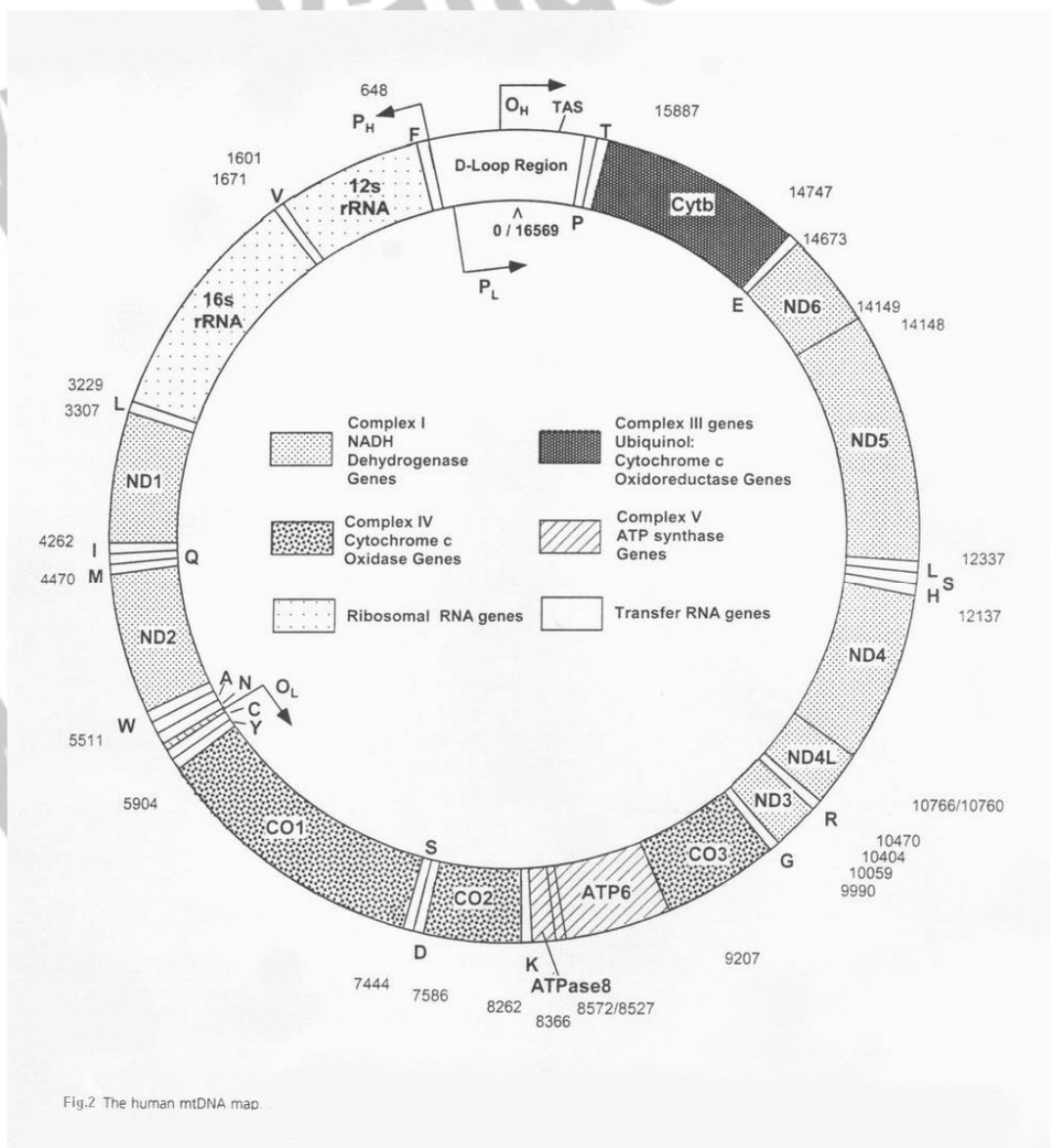

ناحیه شروع همانند سازی زنجیره سبک (O_L), در طرف دیگر رنوم در درون یک دسته حاوی پنج ژن tRNA (WANCY) و در موقعیت ۵۷۵۰ قرار گرفته است.

$$\leftarrow \boxed{5904} \leftarrow y C \boxed{O_L} \leftarrow \boxed{NAW} \leftarrow \boxed{5511}$$

ناحیه شروع همانند سازی زنجیره استفاده سنگین (O_H)، رونویسی لازم است. همانندسازی mtDNA در O_H و با استفاده از یک RNA پرایمر که از رونوشت زنجیره L ایجاد شده است، آغاز شده است، آغاز می شود. رونویسی زنجیره L در مجاورت راه انداز زنجیره L (P_L) آغاز می شود. P_H و P_L که به ترتیب پروموتورهای زنجیره های L و H هستند نیز مثل O_H در همان ناحیه کنترل ۱۱۲۳ جفت بازی است. P_L در فرودست O_H و P_H در فرودست P_L واقع شده است. سپس این رونوشت در محل نوکلئوتیدهای G در توالی های حفاظت شده CSBI، CSBII و CSBIII (Conserved sequence blocks)، توسط یک RNase که بوسیله هسته کد می شود، می شکند. DNA پلیمر از γ (گاما) -OH 3' حاصله بعنوان یک پرایمر جهت سنتز یک ملکول 7SDNA استفاده می کند. این 7SDNA در توالی TAS یا (Termination associated sequence) در انتها ناحیه کنترل، پایان می یابد. توالی TAS به فاکتور خاصی متصل می شود که احتمالاً تنظیم کننده این جایگاه همانندسازی است. این ناحیه تازه سنتز شده زنجیره H، جایگزین زنجیره H والد شده و موجب تشکیل لوپ جایگزینی (D-Loop) می شود. سپس 7SDNA بعنوان پرایمری جهت سنتز یک زنجیره H جدید مورد استفاده قرار می گیرد. سنتز زنجیره H با جایگزینی آن بجای زنجیره H والدی، تا محل O_L (Light strand origin)، که $\frac{2}{3}$ mtDNA را شامل می شود، پیش می رود. بمحض اینکه O_L با زنجیره H جایگزین مواجه می شود به صورت یک ساختار ریشه - ساقه (Loop - stem) در آمده (فولدینگ می یابد) و سنتز زنجیره L آغاز شده و در جهت مخالف

زنجیره H الگو پیش می‌رود. در واقع همانندسازی زنجیره H در جهت حرکت عقربه‌های ساعت و همانند سازی زنجیره سبک در جهت عکس حرکت عقربه‌های ساعت پیش می‌رود. تفاوت دیگر همانند سازی رشته سبک با زنجیره H در این است که همانند سازی زنجیره L نیازی به RNA پرایمر ندارد. بنابراین همانند سازی mtDNA دوجتهی اما غیر همزمان است.

شکل ۲

شکل ۲؛ نقشه mtDNA انسان: mtDNA واجد ۱۶۵۶۹ جفت نوکلئوتید است (۱۶۵۶۹ nPS) که شماره گذاری تقریباً از محل O_H شروع و در جهت عکس حرکت عقربه‌های ساعت در حول نقشه کرومی پیش می‌رود. عمل هر ژن با توجه با سایه‌هایی که وجود دارند برحسب نشانهای داخل دایره، مشخص است. اولین و آخرین نوکلئوتید ژنهای $rRNA$ و $mRNA$ در قسمت خارج آمده است. ژنهای $tRNA$ با حرف آمینو اسید مربوطه نشان داده شده‌اند.

رونویسی Mtdna : تمامی ۳۷ ژنی که توسط mtDNA انسان کد می‌شود، در ابتدا به صورت دو رونوشت پیش ساز چند ژنی بسیار بزرگ ساخته می‌شوند که یکی از این پیش سازها توسط زنجیره سبک و دیگری توسط زنجیره سنگین کد می‌شود.

رونویسی mtDNA از دوراه انداز P_L و P_H (یکی برای هر زنجیره) واقع در ناحیه کنترل آغاز می‌شود. P_H (راه انداز زنجیره سنگین) مسؤل رونویسی ۲۷ ژن است که عبارتند از: دوژن $rRNA$ ، ۱۳ ژن $tRNA$ و ۱۲ ژن کد کننده پروتئین. P_L مسؤل رونویسی ژن پروتئین ND_6 ، ۲۷ ژن توسط زنجیره سنگین و تنها ۱۰ ژن توسط زنجیره سبک کد می‌شود. هر دوراه از طریق یک جایگاه اتصال، با یک فاکتور رونویسی میتوکندریایی یا $Tfam$ (Transcription factor associated mitochondria) که توسط هسته کد می‌شود مرتبطند. $Tfam$ یک پروتئین متصل شونده به DNA با دو دومین اتصال یابنده به DNA است که دم C - ترمینال آن جهت رونویسی ضروری است. $Tfam$ با افنیتیه بالایی به P_L (در مقایسه با P_H) متصل می‌شود که این مسأله با فراوانی نسبی رونویسی آنها، سازگار است. رونویسی از هر دوراه انداز در حول mtDNA کرومی پیش می‌رود و یک RNA پلی سیسترونیک را بوجود می‌آورد. سپس ژنهای $tRNA$ که بین

توالیهای rRNA و mRNA قرار گرفته‌اند، در داخل رونوشت fold شده و با فعالیت یک RNAs خارج می‌شوند. mRNA ها و rRNA های آزاد پس از رونویسی پلی‌آدنیله می‌شوند (polyadenylation post – transcription) و tRNA ها تغییر یافته و CCA انتهای ۳ به آنها اضافه می‌شود. همچنین علاوه بر رونوشت چندژنی طویل ۱۶/۶ کیلوبازی که راه‌انداز زنجیره H ایجاد و تمامی ژنهای زنجیره سنگین را شامل می‌شود، یک رونوشت کوتاه ۳ کیلوبازی نیز از این راه انداز ساخته می‌شود. این رونوشت که تنها دوژن rRNA و tRNA های کنار آنرا شامل می‌شود، تقریباً ۲۵ برابر بیشتر از رونوشت طویل ساخته می‌شود و بنابراین ساخته شدن مقادیر کافی ۱۲srRNA و ۱۶ srRNA را برای تمامی ریبوزوم‌ها که به منظور ترجمه به آن نیازمندند، ممکن می‌سازد.

ترجمه mtDNA:

mRNA های DNA میتوکندری بر روی ریبوزوم‌های میتوکندریایی (میتوریبوزوم‌ها) ۵۵ S که از زیر واحد بزرگ ۳۹S و یک زیر واحد کوچک ۲۸ S تشکیل شده‌اند، ترجمه می‌شوند. این ریبوزوم‌ها برخلاف ریبوزوم‌های باکتریایی و یوکاریوتی، rRNA کم و پروتئین‌های ریبوزومی زیادی دارند. mRNA های tDNA، فاقد توالی شاین‌دالگارنو برای اتصال ریبوزوم بوده و عموماً ترجمه در کدون آغازین در انتهای ۵ شروع می‌شود. تصور می‌شود که ترجمه با اتصال زیر واحد کوچک ریبوزوم به یک ناحیه ۴۰ بازی از mRNA آغاز می‌شود. سپس ریبوزوم به انتهای ۵ حرکت می‌کند تا ترجمه را آغاز کند. نشان داده شده است که پیش از mRNA به دور ریبوزوم، تشکیل

پلی زوم را محدود می کند. میتوریبوزومها نسبت به کلرا مفنیکل (CAP) که مهارکننده ریبوزوم باکتری است، حساسند درحالیکه نسبت به سیلکوهزامید و امتین (emetine) که مهارکننده ریبوزوم ۸۰S سیتوزولی (یوکاریوتی) است؛ مقاومند. آنها همچنین به آمینو گلیکوزید آنتی بیوتیکها مثل استرپتومایسین و جتتامایسین نیز تا حدودی غیرحساسند. علاوه بر این کد ژنتیکی ترجمه mtDNA نیز متفاوت از کد ژنتیکی عمومی است. در mtDNA پستانداران، UGA بجای اینکه کدون خاتمه باشد، Trp را کد می کند. AuA بجای Ile، Met را کد می کند و AGA و AGG، بجای اینکه Arg را کد کنند، کدونهای خاتمه هستند. تنها ۲۲ tRNA برای ترجمه توالیهای کدکننده پروتئین ژنوم میتوکندری انسان کافی است. علت این امر سادگی جفت شدن کدون - آنتی کدون در میتوکندری نسبت به کدژنتیکی عمومی است. یک متیونیل tRNA در mtDNA انسان وجود دارد که هم برای Met و هم برای n- فورمیل متیونین اختصاصی است. مثل پروکاریوتها، n- فورمیل Met بعنوان آمینواسید آغازگر جایگزین Met می شود. علاوه براین گاهی کدونهای AuA یا Auu بجای AuG، بعنوان کدونهای شروع استفاده می شوند. هرچند اجزای RNA یی دستگاه ترجمه، توسط mtDNA کد می شوند، ژنهای کد کننده فاکتورهای پروتئینی دخیل در ترجمه درهسته کد می شوند. این پروتئینها عبارتند از: آمینواسیل tRNA سنتتاز، پروتئینهای ریبوزومی، فاکتورهای طویل کننده و خاتمه دهنده و ...

فرایندهای میتوکندریایی:

تولید انرژی، ایجاد RoS و آپتوبوز فسفریلاسیون اکسیداتیواز از پنج کمپلکس آنزیمی چندین زیرواحدی تشکیل شده است. کمپلکس I یا NADH دهیدروژناز یا NADH: بیبیکینول اکسیدو دوکتاز، کمپلکس IV یا سوکسینات دهیدروژناز یا سوکسینات: یوبیکینون اکسیورموکتاز، کمپلکس III یا Cyt c دوکتاز یا یوبیکینول: cyt c رموکتاز و کمپلکس IV یا Cyte اکسیداز یا فرو Cyt c: اکسیژن اکسیدوردوکتاز؛ زنجیره انتقال الکترون یا ETC را تشکیل می دهند درحالیکه کمپلکس V، ATP سنتاز است. که بوهدراتها و چربی های غذایی به میتوکندری منتقل شده و به ترتیب توسط سیکل TCA و β - اکسیداسیون اکسید می شوند. طی این فرایند CO_2 و اتم های هیدروژن آزاد می شود که اتم های هیدروژن به NDA^+ محلول منتقل شده و H^+ و NADH ایجاد می کند و یا به FAD متصل به آنزیم ها منتقل شده و FADH_2 ایجاد می کند. NADH, H^+ توسط کمپلکس I اکسیده شده و الکترونها از طریق FMN و چندین مرکز آهن - گوگرد انتقال پیدا می کنند تا اینکه به یوبیکینون (CO Q_{10}) برسند. متعاقباً کوآنزیم Q یا یوبیکینون به یوبیسیمیکینون ($\text{Co Q}_{10}\text{H}$) و سپس به یوبیکینول ($\text{Co Q}_{10}\text{H}_2$) احیا می شود. Co Q_{10} همچنین بوسیله سوکسینات توسط کمپلکس II و الکترون های حاصل از اکسیداسیون اسیدهای چرب از طریق فلاو و پروتئین منتقل کننده و الکترون (ETF) توسط ETF دهیدروژناز نیز به یوبیکینول تبدیل می شود. هم سوکسینات دهیدروژناز و هم ETF دهیدروژناز واجد یک FAD و یک یا چند مرکز آهن - گوگرد هستند. یوبیکینول الکترونها را از طریق غشای داخلی به کمپلکس IV

منتقل می‌کند. در داخل این کمپلکس الکترون‌ها از طریق کوآنزیم Q، سیتوکروم b، سیتوکروم C₁ و اجزاء آهن گوگرد حرکت می‌کنند. سپس الکترون‌ها از کمپلکس III به سیتوکروم C منتقل می‌شوند. سیتوکروم C به طور سستی با قسمت خارجی غشای درونی مرتبط است. CytC الکترون‌ها را به کمپلکس III منتقل می‌کند. در داخل این کمپلکس الکترون‌ها از طریق مراکز مس A و مس B و سیتوکروم‌های a₃ و a منتقل شده و در نهایت با اکسیژن متصل و آب ایجاد می‌کند. انرژی که در این اکسیداسیون کنترل شده الکترون‌ها آزاد می‌شود، صرف پمپ‌کردن پروتون‌ها از طریق کمپلکس‌های I، III و IV، از داخل ماتریکس میتوکندری به فضای بین دوغشا (inter membrane space) می‌شود. گرادیان الکتروشیمیایی (ΔP) حاصله که شامل اختلافات pH ی و پتانسیل الکترواستاتیکی است، بعنوان منبع انرژی پتانسیل جهت سنتز ATP عمل می‌کند. ATP توسط کمپلکس V یا ATP سنتاز یا ATP عمل می‌کند. ATP فسفوهدرولاز ساخته می‌شود. این کمپلکس شامل سه جزء مجزا است: قسمت پایه یا F₀، قسکت استالک یا ساقه و سرهگزاگونال یا F₁. همچنانکه پروتون‌ها از طریق کانال پروتون در F₀ برمی‌گردند، موجب چرخش محور مرکزی ATP سنتاز (ATPsyn) در درون آرایش هگذاگونال زیر واحدهای 3 α و 3 β شده و در نتیجه موجب تغییر کنفورماسیون (آرایش فضایی) آنها می‌شوند. این امر موجب اتصال ADP و P_i و تشکیل ATP و آزاد شدن آن به ماتریکس می‌شود. ATP ماتریکس بوسیله ANT (Adenine nucleotide translocator) با ADP سیتوزولی معاوضه می‌شود. شکل ۳ (دیاگرام یک میتوکندری: این دیاگرام ارتباطات بین فسفریلاسیون اکسیداتیو میتوکندریایی و الف) تولید انرژی (ATP)، ب) تولید گونه‌های فعال اکسیژن (ROS)

و ج) شروع آپوپتوز از طریق فعال شدن (mitochondrial Permeability transitio)
یا mtpTp (npore) را نشان می دهد. کمپلکس های آنزیمی تنفسی دخیل در فسفریلا
پلاسیون اکسیداتیو عبارتند از: کمپلکس I، II، III، IV و کمپلکس V. پیرووات حاصل
از گلوکز وارد میتوکندری شده و از طریق پیرووات دهیدروژناز، تولید استیل کوآ می کند
که این ملکول با ترکیب شدن با اگزالواستات وارد سیکل کربن می شود. مولکولهای
کوچک از طریق کانالهای یونی وابسته به ولتاژ (Voltage dependent
anionchannels) یا VDAC یا پورین از غشای بیرونی انتشار می یابند. به نظر می رسد
که VDAC ها به همراه ANT، Bax و سیکلوفیلین D (CD)، در غشای داخلی و
خارجی میتوکندری گردهم آمده و mt pTp را تشکیل می دهند. Bax (Bcl- 2
associated xprotein) یک پروتئین پروآپوپتوتیک است و به نظر می رسد که با آنتی
آپوپتوتیک پروتئین Bcl₂ و گیرنده بنزودیازپین (BD) واکنش می دهد. باز شدن mtpTp
با آزاد شدن Cytc، فاکتور شروع آپوپتوز (AIF)، DNase فعال شده توسط کاسپاز
(CAD) و پروکاسپازهای ۲، ۳ و ۹ مرتبط است. در سیتوزول سیتوزول سیتوکروم C،
Apaf-1 را فعال می کند که این ملکول پروکاسپازهای ۲ و ۹ را فعال می کند.
کاسپازهای فعال شده، کاسپازهای ۳، ۶، ۷ و CAD را فعال می کنند. کاسپازها
سیتوپلاسم را تخریب می کنند در حالیکه AIF و CAD به هسته مهاجرت کرده و
کروماتین را نابود می کنند).

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoocn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۵۱۱ تماس حاصل نمایید

Filename: Document1
Directory:
Template: C:\Documents and Settings\hadi tahaghoghi\Application
Data\Microsoft\Templates\Normal.dotm
Title: :
Subject:
Author: H.H
Keywords:
Comments:
Creation Date: 4/1/2012 10:40:00 PM
Change Number: 1
Last Saved On:
Last Saved By: hadi tahaghoghi
Total Editing Time: 0 Minutes
Last Printed On: 4/1/2012 10:40:00 PM
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 20
Number of Words: 3,530 (approx.)
Number of Characters: 20,124 (approx.)